

**Правила укладання бібліографічного опису
для Списку використаних джерел у дисертаціях
з урахуванням нормативних положень ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація.
Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання.**

У ДСТУ 8302:2015 є посилання на такі нормативні документи:

ДСТУ 2732:2004 Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять

ДСТУ 3017:2015 Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять

ДСТУ 3582:2013 Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ)

ДСТУ 6095:2009 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Правила скорочення заголовків і слів у заголовках публікацій (ГОСТ 7.88-2003, MOD)

ДСТУ 7093:2009 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами (ГОСТ 7.11-2004, MOD;

ISO 832:1994, MOD)

ДСТУ 7157:2010 Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, IDT)

ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.80-2000, IDT)

ГОСТ 7.0-84 Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая деятельность. Основные термины и определения (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічна діяльність. Основні терміни та визначення)

ГОСТ 7.12-93 Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів російською мовою. Загальні вимоги та правила).

Наказ МОН України № 40 рекомендує:

Бібліографічний опис списку використаних джерел у дисертації може оформлятися здобувачем наукового ступеня за його вибором з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» або одним зі стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, наведеного у [додатку 3](#) до цих Вимог.

Бібліографічний опис використаного джерела може обмежуватися обов'язковою інформацією, необхідною для однозначної ідентифікації цього джерела.

Загальні правила та основні вимоги до укладання бібліографічного опису за ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання:

- ✓ опис здійснюється мовою оригіналу;
- ✓ вказівки тому, частини, випуску, номеру, а також на рік видання подаються арабськими цифрами;
- ✓ назва місця видання подається повністю;
- ✓ опис документу здійснюється за титульною сторінкою. Відсутні відомості позичають з інших місць документу: обкладинки, зворотного боку титульної сторінки, передмови, змісту, вихідних даних тощо;

- ✓ подання інформації не з титульної сторінки дозволено без квадратних дужок;
- ✓ дозволено укладати в скороченій формі, обмежуючись необхідною для ідентифікації інформацією;
- ✓ заголовки – від одного до трьох авторів або назва;
- ✓ повторення відомостей про автора/ів за навскісною рисою не обов'язково;
- ✓ подання чотирьох і більше авторів перед назвою – не обов'язково, тільки за необхідності. Дозволено подати за навскісною рисою одного автора та словосполучення «та ін.»;
- ✓ подання позначення матеріалу не обов'язково;
- ✓ подання назви видавництва або прізвища видавника не обов'язково;
- ✓ подання відомостей про серію та Міжнародний стандартний номер не обов'язково;
- ✓ дозволено в аналітичному описі розділовий знак «дві навскісні» замінювати крапкою, а назву документу виділяти шрифтом. Назву дозволено скорочувати.
- ✓ дозволено словосполучення «Режим доступу» або еквівалент іншою мовою замінити «URL»;
- ✓ рекомендується застосовувати DOI замість електронної адреси.

Приклади бібліографічних описів для списку використаних джерел:

Бібліографічний опис з одним автором
Мухін М. І. Педагогічні погляди і освітня діяльність Х. Д. Алчевської. Київ, 1979. 184 с.
Бібліографічний опис з двома авторами
Бантисhev О. Ф., Селюк А. В. Пастка для еліти. Київ, 2004. 290 с.
Бібліографічний опис з трьома авторами
Пеньковaя А. И., Легач Е. И., Лотин А. В. Гомеопатия в Харькове. Харьков, 2004. 168 с.
Бібліографічний опис з чотирма та більше авторами
Вехи развития и становления Харьковской станции скорой медицинской помощи / А. Е. Зайцев и др. Харьков, 2000. 56 с.
<i>або</i>
Вехи развития и становления Харьковской станции скорой медицинской помощи. Харьков, 2000. 56 с.
<i>або</i>
Зайцев А. Е., Москаленко В. Ф., Пилипчук М. Д., Яворский В. С., Довбий Н. П. Вехи развития и становления Харьковской станции скорой медицинской помощи. Харьков, 2000. 56 с.
Бібліографічний опис документу, що перекладений з іншої мови
Ницше Ф. Злая мудрость : пер. с нем. Москва, 1993. 240 с. Ницше Ф. Веселая наука : пер. с нем. Москва, 1999. 576 с.
Бібліографічний опис документа з організацією як автором
Україна в цифрах. 2007: стат. зб. / Держ. ком. статистики України. Київ : Консультант, 2008. 350 с.
Бібліографічний опис збірника

Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук.-попул. ст. Харків, 2010. Вип. 23. 228 с.

або

Культурна спадщина Слобожанщини. Харків, 2010. Вип. 23. 228 с.

Бібліографічний опис словника

Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, 2005. 1728 с.

Бібліографічний опис багатотомного видання (скорочена форма)

Енциклопедія історії України : в 10 т. / редкол. : В. А. Смолій та ін. Київ, 2003–2013. Т. 1–10.

Бібліографічний опис серіального документу

Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Київ : Рад. шк., 1983. Т. 1. 480 с.

Бібліографічний опис окремого тому

Багалея Д. И., Миллер Д. П. История города Харькова за 250 лет его существования (1655–1905). в 2 т. Т. 1. Харьков, 2004. 569 с.

Бібліографічний опис частини документу

Франко І. Украдене щастя // І. Франко. Твори. Київ, 1966. С. 322–419.

Бібліографічний опис документу on-line

Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство. URL : <https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445811> (дата звернення: 26.09.2017).

Бібліографічний опис офіційного документу

Земельний кодекс України : офіц. видання : текст прийнятий ВР України 25 жовт. 2001 р. Київ, 2013. 171 с.

або

Земельний кодекс України. Київ, 2013. 171 с.

Цивільний кодекс України : чинне законодавство України зі змінами та доп. станом на 11 жовтня 2012 р. Київ, 2012. 272 с.

або

Цивільний кодекс України. Київ, 2012. 272 с.

Бібліографічний опис рецензії на книгу

Боянович В. М. Мужність // Прапор. 1964. № 3. С. 94–95. Рец. на кн.: Тютюнник Г. М. Журавлині ключі : поезії. Львів : Львів. кн.-журн. вид-во, 1963. 100 с.

або

Боянович В. М. Мужність : [рецензія]. *Прапор*. 1964. № 3. С. 94–95. Рец. на кн.: Тютюнник Г. М. Журавлині ключі : поезії. Львів, 1963. 100 с.

Бібліографічний опис патенту

Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей : пат. 76509 Україна. № 2004042416 ; заявл. 01.04.2004 ; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.

Бібліографічний опис нормативного документу

ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. Київ, 2010. 16 с.

Бібліографічний опис дисертації

Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02. Київ, 2005. 276 с.

або

Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук. Київ, 2005. 276 с.

Бібліографічний опис автореферату дисертації

Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора фіз.-мат. наук : спец. 01.03.02 «Прикладна математика та інформатика». Київ, 2005. 22 с.

або

Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора фіз.-мат. наук. Київ, 2005. 22 с.

Бібліографічний опис архівного документу

Діяльність історичної секції при ВУАН та зв'язаних з нею історичних установ Академії в 1929–1930 рр. // Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Ф. Х (Всеукраїнська Академія Наук). Спр. 1686. 30 арк.

Краткая докладная записка директора театра «Гезкульт» // Гос. архив Харьков. обл. Ф. Р-4488. Оп. 1. Д. 1. Л. 34–34 об.

[Про присвоєння 10 дивізіям Степового фронту найменування «Харківських»] // Держ. архів Харків. обл. Ф. 69. Оп. 2. Спр. 82. Арк. 50.

Аналітичний опис статті з продовжуваного видання

Шинкаренко Д. А. Особливості транспортного комплексу великого міста // Вісник Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. 2013. № 1084. Вип. 39. С. 196–200.

або

Шинкаренко Д. А. Особливості транспортного комплексу великого міста. *Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна*. 2013. № 1084. Вип. 39. С. 196–200.

Аналітичний опис статті зі збірника

Урсу Д. П. Историография как точная наука // Харків. історіогр. зб. 2010. Вип. 10. С. 99–125.

або

Урсу Д. П. Историография как точная наука. *Харківський історіографічний збірник*. 2010. Вип. 10. С. 99–125.

Аналітичний опис статті зі збірника on-line

Іващенко В. Л. Когнітивне термінознавство: перспективи розвитку // [Термінол. вісн](#) . 2011. Вип. 1. С. 47–54. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/terv_2011_1_7 (дата звернення: 26.09.2017).

або

Іващенко В. Л. Когнітивне термінознавство: перспективи розвитку. *Термінологічний вісник*. 2011. Вип. 1. С. 47–54. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/terv_2011_1_7 (дата звернення 26.09.2017).

Аналітичний опис статті з друкованого журналу

Загірняк М., Костенко А. Про користування можливостями міжнародної бази даних Scopus. *Вища школа*. 2017. № 5–6. С. 48–55.

або

Загірняк М., Костенко А. Про користування можливостями міжнародної бази даних Scopus // *Вища шк.* 2017. № 5–6. С. 48–55.

Вуколова К.В. Вплив соціальних категорій на характер мовлення та мовну поведінку осіб // *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. 2016, № 2(12). С. 205–211.

або

Вуколова К.В. Вплив соціальних категорій на характер мовлення та мовну поведінку осіб. *Вісн. Дніпропетр. ун-ту імені Альфреда Нобеля. Філол. науки*. 2016, № 2(12). С. 205–211.

Аналітичний опис статті з журналу on-line

Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі // *Бібл. вісн*. 2016. № 4. С. 8–12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2017).

або

Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі *Бібліотечний вісник* 2016. № 4. С. 8–12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2017).

Аналітичний опис статті з друкованої газети

Мнішек І. Село зі «звірячою» назвою та славетним минулим // *Слобідський край*. 2014. 16 жовт. (№ 124). С. 12.

або

Мнішек І. Село зі «звірячою» назвою та славетним минулим. *Слобідський край*. 2014. 16 жовт.

Аналітичний опис статті з газети on-line

Кобець В. Різдвяні свята з Василем Стусом. *Літературна Україна*. 2012. 2 лют. (№ 5). URL : <http://litukraina.kiev.ua/r-zdvyan-svyata-z-vasilem-stusom> (дата звернення 15.09.2017).